

Oczekiwania inflacyjne w październiku

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych we wrześniu – w porównaniu z analogicznym miesiącem roku ubiegłego – wzrosły o 8,2%¹. Był to już siódmy z kolei spadek wskaźnika inflacji r/r, który swój maksymalny poziom – najwyższy od grudnia 1996 roku – osiągnął w lutym 2023 (18,4% r/r).

W październiku², jak co kwartał, zapytaliśmy respondentów o postrzeganie inflacji. Interesowało nas, w jakim stopniu wzrost cen jest odczuwany w gospodarstwach domowych, a także jakie są przewidywania Polaków co do dalszego kształtowania się cen.

ODCZUWANIE INFLACJI

Pomimo wyhamowania inflacji, wzrost cen jest nadal silnie odczuwany przez Polaków. Blisko połowa ankietowanych deklaruje, że w dużym stopniu odczuwa skutki wzrostu cen w swoim gospodarstwie domowym (47%), a mniej więcej niż co trzeci badany (32%) – że w bardzo dużym stopniu. Co piąty respondent twierdzi, że odczuwa je jedynie w niewielkim stopniu (20%), a bardzo niewielu (1%) – że wcale.

¹ Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych we wrześniu 2023 r., GUS, październik 2023 r.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (402) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

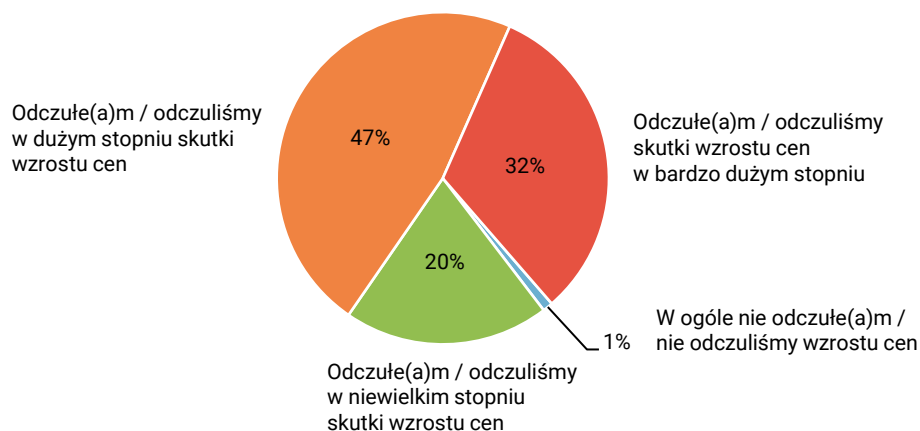
- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankietę miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 2 do 11 października 2023 roku na próbie liczącej 1110 osób (w tym: 61,5% metodą CAPI, 25,0% – CATI i 13,4% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

CBOS

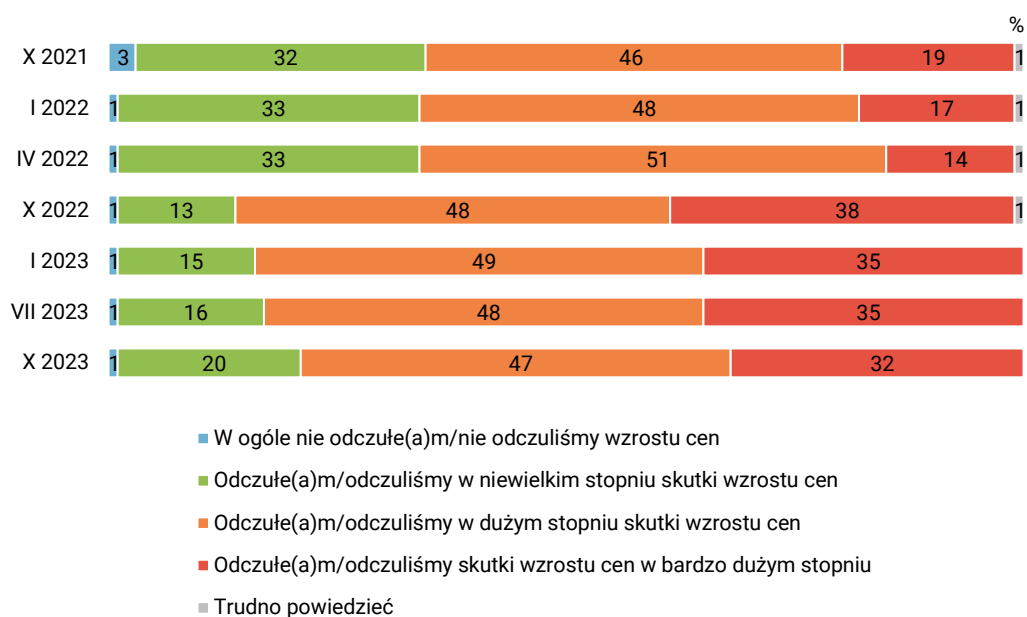
RYS. 1. Jak Pan(i) ocenia, w jakim stopniu wzrost cen jest odczuwany w Pana(i) gospodarstwie domowym?

Biorąc pod uwagę ostatnie dwa lata, od kiedy regularnie monitorujemy subiektywne odczuwanie inflacji, niezmiennie największa część badanych deklaruje, że skutki wzrostu cen odczuwa w dużym stopniu. Bardzo wyraźny wzrost odsetka deklarujących odczuwanie inflacji zarejestrowaliśmy między kwietniem (gdy inflacja wynosiła 12,4% r/r) a październikiem ubiegłego roku (gdy inflacja osiągnęła 17,9% r/r). Z dostępnych danych wynika, że inflacja była najbardziej dotkliwie odczuwana przez Polaków w październiku 2022 roku, a obecne jej odczuwanie jest trochę słabsze.

CBOS

RYS. 2. Jak Pan(i) ocenia, w jakim stopniu wzrost cen jest odczuwany w Pana(i) gospodarstwie domowym?

Podstawa procentowania w pomiarach od X 2021 roku do IV 2022 roku była nieco inna (wyłączone były bardzo nieliczne osoby, które nie zauważyły wzrostu cen). Ze względu na powszechność odczuwania wzrostu cen wyniki poszczególnych pomiarów można ze sobą zestawiać i porównywać

Z analizy zróżnicowań społeczno-demograficznych wynika, że wzrost cen jest silniej odczuwany przez osoby znajdujące się w gorszym położeniu materialnym. Badani gorzej oceniający warunki materialne swoich gospodarstw domowych, o niższych dochodach *per capita*, częściej deklarują, że odczuwają skutki wzrostu w bardzo dużym stopniu, a rzadziej – że w niewielkim lub żadnym.

TABELA 1

Ocena własnych warunków materialnych	Jak Pan(i) ocenia, w jakim stopniu wzrost cen jest odczuwany w Pana(i) gospodarstwie domowym?		
	W ogóle nie odczułem / nie odczuliśmy wzrostu cen lub niewielkim stopniu	Odczułem(a)m / odczuliśmy w dużym stopniu skutki wzrostu cen	Odczułem(a)m/ odczuliśmy skutki wzrostu cen w bardzo dużym stopniu
	w procentach		
Złe	8	22	70
Średnie	13	48	39
Dobre	29	48	23

TABELA 2

Dochody na jedną osobę	Jak Pan(i) ocenia, w jakim stopniu wzrost cen jest odczuwany w Pana(i) gospodarstwie domowym?		
	W ogóle nie odczułem(a)m / nie odczuliśmy wzrostu cen lub niewielkim stopniu	Odczułem(a)m / odczuliśmy w dużym stopniu skutki wzrostu cen	Odczułem(a)m/ odczuliśmy skutki wzrostu cen w bardzo dużym stopniu
	w procentach		
Do 1499 zł	13	46	40
Od 1500 zł do 1999 zł	21	41	38
Od 2000 zł do 2999 zł	27	47	26
Od 3000 zł do 3999 zł	26	48	25
4000 zł i więcej	32	51	17

Subiektywne odczuwanie inflacji w pewnym stopniu zależne jest od poglądów politycznych oraz preferencji partyjnych. Słabsze odczuwanie inflacji deklarują badani utożsamiający się z prawicą, a w potencjalnych elektoratach partyjnych – sympatycy Prawa i Sprawiedliwości. Z kolei stosunkowo silne – na tle pozostałych elektoratów – odczuwanie wzrostu cen deklarują zwolennicy Konfederacji Wolność i Niepodległość.

TABELA 3

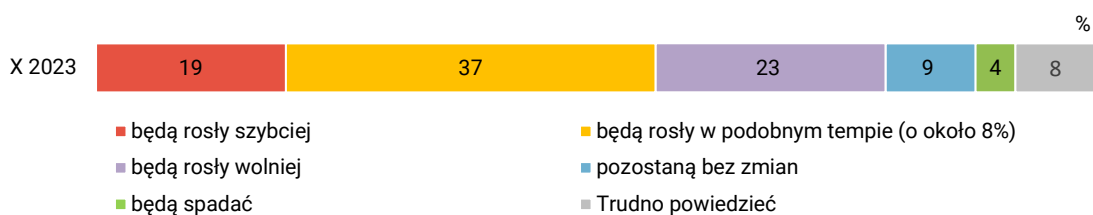
Na kandydata którego komitetu wyborczego zamierza Pan(i) głosować w wyborach do Sejmu?	Jak Pan(i) ocenia, w jakim stopniu wzrost cen jest odczuwany w Pana(i) gospodarstwie domowym?		
	W ogóle nie odczułem(a)m / nie odczuliśmy wzrostu cen lub w niewielkim stopniu	Odczułem(a)m / odczuliśmy w dużym stopniu skutki wzrostu cen	Odczułem(a)m/ odczuliśmy skutki wzrostu cen w bardzo dużym stopniu
	w procentach		
KW Prawo i Sprawiedliwość	41	39	20
KKW Trzecia Droga PSL-PL2050 Szymona Hołowni	18	50	32
KW Nowa Lewica	16	52	32
KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni	13	52	35
KW Konfederacja Wolność i Niepodległość	10	44	46

OCZEKIWANIA INFLACYJNE

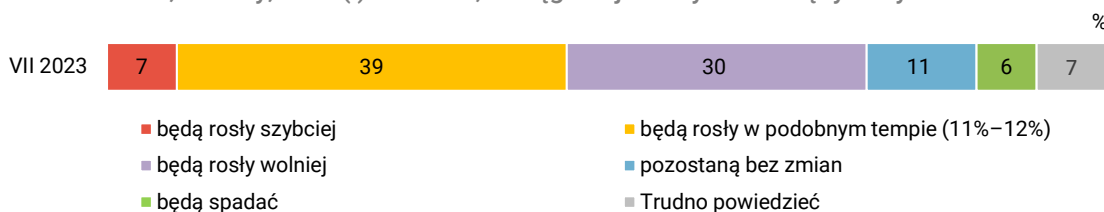
Obecnie, podobnie jak trzy miesiące temu, największa część badanych uważa, że w najbliższych miesiącach ceny w skali roku będą rosły w podobnym tempie co obecnie (37%), mniej osób natomiast niż w poprzednim kwartale przewiduje wolniejsze tempo wzrostu cen (spadek z 30% do 23%), brak zmian w skali roku (spadek z 11% do 9%) bądź spadek cen (spadek z 6% do 4%). Wzrosły natomiast obawy przed szybszym tempem wzrost cen (z 7% do 19%).

CBOS

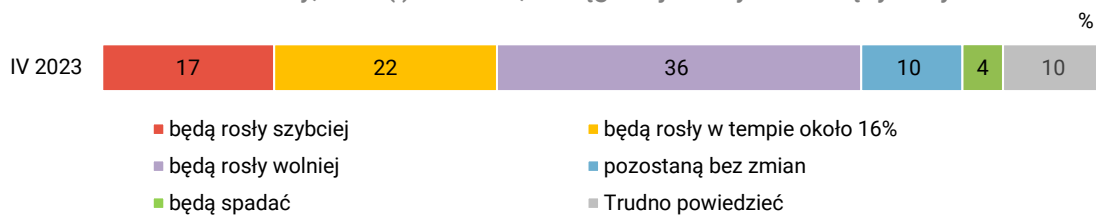
RYS. 3. Według wstępnych szacunków we wrześniu ceny towarów i usług w skali roku wzrosły o około 8%. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższych miesięcy ceny:

Według wstępnych szacunków w czerwcu ceny towarów i usług w skali roku wzrosły o 11,5%. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższych miesięcy ceny:

Według wstępnych szacunków w marcu ceny towarów i usług w skali roku wzrosły o około 16%. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższych miesięcy ceny:

Z analiz wynika, że obawy przed dalszym wzrostem cen zależne są w znacznej mierze od subiektywnego odczuwania inflacji i – co z tym związane – od położenia materialnego ankietowanych. Badani z gospodarstw domowych, w których inflacja jest silniej odczuwana, mają większe obawy przed szybszym wzrostem cen, a rzadziej oczekują utrzymania cen na obecnym poziomie bądź ich spadku. Jednocześnie częściej niż pozostali opinie o szybszym wzroście cen wyrażają respondenci o najniższych dochodach *per capita* – do 1499 zł (30%) oraz ankietowani niezadowoleni z warunków materialnych swoich gospodarstw domowych (34%).

TABELA 4

Jak Pan(i) ocenia, w jakim stopniu wzrost cen jest odczuwany w Pana(i) gospodarstwie domowym?	Według wstępnych szacunków we wrześniu ceny towarów i usług w skali roku wzrosły o około 8%. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższych miesięcy ceny:					
	będą rosły szybciej	będą rosły w podobnym tempie (o około 8%)	będą rosły wolniej	pozostaną bez zmian	będą spadać	Trudno powiedzieć
	w procentach					
W ogóle nie odczułem / nie odczuliśmy wzrostu cen lub w niewielkim stopniu	5	32	32	10	13	8
Odczułem(a)m / odczuliśmy w dużym stopniu skutki wzrostu cen	17	38	23	11	3	9
Odczułem(a)m/ odczuliśmy skutki wzrostu cen w bardzo dużym stopniu	31	39	18	5	1	6

Oczekiwania inflacyjne powiązane są również w pewnej mierze z poglądami politycznymi i preferencjami partyjnymi. Relatywnie największy optymizm w tym obszarze wyrażają badani o prawicowych poglądach politycznych, a w elektoratach – deklarujący zamiar głosowania na Prawo i Sprawiedliwość.

TABELA 5

Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Według wstępnych szacunków w czerwcu ceny towarów i usług w skali roku wzrosły o około 8%. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższych miesięcy ceny:					
	będą rosły szybciej	będą rosły w podobnym tempie (o około 8%)	będą rosły wolniej	pozostaną bez zmian	będą spadać	Trudno powiedzieć
	w procentach					
KW Prawo i Sprawiedliwość	8	26	30	15	12	10
KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni	21	45	22	7	2	3
KKW Trzecia Droga PSL-PL2050 Szymona Hołowni	23	47	12	14	0	4
KW Konfederacja Wolność i Niepodległość	28	45	18	2	0	7
KW Nowa Lewica	29	42	24	0	0	4

Spadek inflacji znalazł pewne odzwierciedlenie w jej subiektywnym odczuwaniu. Wzrost cen jest nieco mniej dotkliwie odczuwany przez Polaków niż w lipcu, niemniej jednak nadal zdecydowana większość badanych deklaruje, że odczuwa go w dużym bądź bardzo dużym stopniu.

Trzy miesiące temu zarejestrowaliśmy spadek obaw przed szybszym tempem wzrostu cen, natomiast w październiku, miesiącu wyborczym oczekiwania inflacyjne wzrosły, co może wynikać z wątpliwości np. co do dalszego obowiązywania tarczy antyinflacyjnej zakładającej m.in. zerowy VAT na podstawowe produkty żywnościowe, tarczy energetycznej zakładającej m.in. ograniczenie wzrostu cen ciepła, zamrożenie cen gazu, bądź też niepewności co do dalszego kształtowania się cen paliw.

Pomimo większego odsetka deklarujących przekonanie, że w najbliższych miesiącach ceny będą rosły szybciej niż o około 8% r/r, nadal, podobnie jak trzy miesiące temu, największa część ankietowanych uważa, że będą one rosły w podobnym tempie, a spora grupa twierdzi, że wzrost będzie wolniejszy.

Opracowała

Małgorzata Omyła-Rudzka